
BAUMÉS FECIT.
MONSPELII.

DISSERTATIO
MEDICO-CHIRURGICA
DE YAW
GALLICE PIAN,

EX ANGLO IDIOMATE IN LATINUM VERSA,

CUJUS veritatem, Deo duce & auſpice Dei-parâ, in Auguſtiſſimo Ludoviceo Medico Monſpelienſi, tueri conabitur BERTRANDUS-SIMO SOLEILHET, Tutellenſis apud Lemovicenſes, Liberalium Artium Magiſter, & jamdudùm Medicinæ alumnus, die menſis Februarii anni 1767

PRO PRIMA APOLLINARI LAUREA CONSEQUENDA.

MONSPELII,
Apud AUGUSTINUM-FRANCISCUM-ROCHARD, Regis & Univerſitatis Medicinæ Typographum unicum.

M. DCC. LXVII.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30381253

ARGUMENTABUNTUR

R. R. D. D. PROFESSORES REGII:

R. D. JOANNES-FRANCISCUS IMBERT, *Cancellarius & Judex.*

R. D. HENRICUS HAGUENOT, *Decanus.*

R. D. FRANCISCUS DE SAUVAGES.

R. D. FRANCISCUS DE LAMURE.

R. D. GABRIEL-FRANCISCUS VENEL.

R. D. CAROLUS LE ROY.

R. D. PAULUS-JOSEPHUS BARTHÉS.

ILLUSTRISSIMO NOBILISSIMOQUE VIRO

D. D.

JOANNI-JOSEPHO PEYRAC

EQUITI PRÆFECTO GENERALI REI NAVALIS,

ANTEA ORDINATORI,

VICEM GERENTI DIÆCETES INSULÆ STÆ. DOMINICÆ.

VIR ILLUSTRISSIME,

Auſpice meorum Patrono, quæ mihi habentur pretioſiſſima, prodire æquum eſt, nempè laborum qualeſcumque fructus: beneficentiſſimo viro voveri par erat quæ me docuit hæc ſcientia, cujus ſcopus eſt unicus, mortalibus hæc ſervare bona, quæ reliquis omnibus antecellunt, vitam & ſanitatem. Florentiſſimæ apud nos Coloniæ parenti dilectiſſimo ea

offerro, quæ meditatione & experientiâ ducibus cognita ſunt circà cauſam, effectus & curationem diriſſimi hujus-ce morbi, quo genus illud hominum vexatur, quos incolumes tueri Colonorum adeò intereſt, quique ſervituti miſerè addicti, herorum commiſeratione adeò digni ſunt, vèl quia homines ſunt.

Tibi, ô virtus, ſine quâ nulla ſocietas vigere poteſt, adeò amari digna, tibi debeo hunc quem ſelegi Mæcenatem; tibi debeo plauſus omnium, quod hunc ſelegerim. Te duce vixit Mæcenas noſter, miſeris ſolamen, amicis concivibuſque felix & fauſtus, tutamen regionis quæ ſuis curis credita fuerat, vixit oblitus ſui: alienæ tantùm utilitatis memor, æquanimis, ſagax, Coloni divitis tutor, pauperis aut infelicis certum tutumque perfugium; vobis, ô exules à veſtrâ patriâ, ſpei dubiæ nimiùm ſæpè fiſi, gaudebat ſe valere auctoritate & divitiis: hæc vobis nunquàm defuere auxilia benefica, quæ vix rogatus minimè gratitudinis cupidus, cunctis offerebat munificentiſſimus. His ille dilectus populis, qui, quâ pollebat, auctoritatem amabant, in ſuam tantummodò utilitatem converſam, ideòque fauſtos omnes hujus adminiſtrationis dies notabant, quia ſinguli beneficio ſingulari inſigniebantur, vel in privatos, vel in rem publicam collato. Indè factum eſt ut Mæcenas Colonos deſerere juſſus, ſic urgente circumſtantiarum neceſſitate, lacrymæ, quæ teſtarentur ſummum ejus deſiderium, ex oculis Colonorum fluerent affatìm flentibus amarè deſiderato jucundiſſimæ, tantòque magis expetendæ, quantò rariores obſervantur.

Annuiſti, VIR ILLUSTRISSIME, has pagellas tuo inſigniri nomine; procul dubio laudari

noluiſſes , quippè laudes reſpuere ſolent , qui laude ſunt digniſſimi. Id ſatis ſit tuæ dediſſe modeſtiæ , ut longè plurima tuarum laudum argumenta prætermitterentur ; aſt nunquid licitum erat ea ſilentio premere , quæ velutì gentilitia ſunt meorum Patrono , mei fautori , cujus ſuffragium maximè ambio. Debui palàm facere , cur te Mæcenatem ſelegerim ; debui ſignificare tibi , VIR ILLUSTRISSIME , quot & quantis de cauſis futurus ſim in æternum ,

VIR ILLUSTRISSIME ,

TUI NOMINIS ,

Obſequentiſſimus & humillimus
Cliens & Servus ,

BERTRANDUS-SIMO SOLEILHET.

Dabam Monſpelii die mensis Februarii anni 1767.

DISSERTATIO
DE YAW
GALLICE PIAN.

ADEO frequens eſt noſtris temporibus varias inter mundi partes commercium, ut non-ſolùm Medicum ea noſſe opporteat quæ obſervantur in regione quam incolit, aſt etiàm ea quæ vel in diſſitiſſimis regionibus, neque enim, quod certè dolendum eſt, morbi cuilibet regioni proprii minùs ad alias tranſmittuntur, quàm variæ merces; quod quidèm nimis verum eſſe jàm docuit hiſtoria perſpecta luis venereæ, quæ in noſtram Europam tranſmigravit ex Inſulis Americanis; docet præterèa hæc ſingularis lues primò in Affricanis plagis obſervanda, deindè cum earum incolis tranſ-

vecta ad noſtras Inſulas, ubi longè latèque ſævit nomine *Pian* cognita, in Affricâ *Yaw* dicta. Adeò damnoſas ſtrages infert hæc tetra lues, ut maximè mihi viſum fuerit opere pretium ejus hiſtoriam & curationem tradere. Cum verò propriæ obſervationes defficiant, exiſtimavi me nihilominùs quid utile præſtare poſſe, ſi eximiam de hâc lue diſſertationem ab Anglo quodam auctore anonymo traditam, latinitate donarem & magis publici juris facerem, quàm hactenùs extitit; quem laborem tantò alacriùs ſuſcipio, quod certò noverim medendi methodum hâc diſſertatione commendatam egregiis quidèm ſucceſſibus inſignem fuiſſe, quamprimùm adhibita fuit in noſtris Inſulis, prætereàque morbi deſcriptionem datam peregregiè conſonam eſſe iis quæ obſervare eſt in iiſdem Inſulis.

Morbus *Yaw* dictus epidemicè vel endemicè ſævit in plagis Affricæ calidioribus, nulli ſexui parcit, rariſſimèque non laborat ſemel eo morbo, in vitæ ſuæ curriculo, qui natus eſt in iiſce regionibus; infantes potiſſimùm, & adoleſcentes adoritur.

1°. Nuntiant hunc morbum exiguiſſimæ maculæ in cutis ſuperficie manifeſtæ abſque

ullo tumore ; eæ vix apicem aſciculæ mole ſuperantes in iiſce initiis, deindè increſcunt de die in diem & præſeferunt ſpeciem exiguorum tuberculorum. Paulo pòſt ſecedit epidermis, tùncque loco puris aut ichoroſæ materiei, conſpicitur eſcharra levior alba, ſub quâ deliteſcit tumoris parvi, fungoſi ſpecies, qui è ſummâ cute naſci videtur, mox ad varium magnitudinis gradum deventurus ; ſi quidèm quandòque non excedit fragi Sylveſtris molem, quandòque ribeſium magnitudine æquat, non raro fructus mori craſſiores mole ſuperat, ex variis aſcinis confici viſus. Dùm fungi prædicti capiunt incrementum, pili nigri, quibus pars affecta tegitur, mutant colorem, ſensìmque albeſcunt : hoc eſt, nigra horum-ce pilorum ſubſtantia fit pelluceſcendo ſubalbida, neque enìm hæc coloris mutatio tribui poteſt materiei purulentæ quam fungi fundere credi poſſent.

Credo vix ac ne vix quidèm præciſè determinari poſſe tempus quod ſuis ſtadiis percurrendis inſumunt tumores memorati.

Temperamenta quædam obſervantur, quæ cæteris faciliùs hanc luem, vel ſpontè ſuſcipiant, vel contagio tranſmiſſam recipiant ; quandòque idem temperamentum

habitâ ratione variarum circumſtantiarum, citiùs tardiùs-ve inclinatur in hunc morbum. Si contagione tranſmittatur, miaſmatum contagioſorum quantitas aut qualitas variat, ſymptomatum evolutionem accelerare vel retardare poteſt. Experientiâ edoctus fui nigritas robuſtos toroſoſque benè nutritos, ſpatio menſis unius elapſo ab apparentibus maculis albis prædictis pluribus laborare hujuſmodi tumoribus fungoſis qui ſuprà deſcripti ſunt, mori fructuum magnitudinem æquantes; qui vix trium menſium decurſu aſſurgebant ad molem fragi vulgaris in macilentis & minùs diligenter nutritis.

Tumores illi fungoſi varias corporis partes adoriuntur indiſcriminatim, tamèn qui craſſiorès exiſtunt plerumquè ſub axillis, circà inguina & pudenda, ad ani margines, in vultu conſpiciuntur, eâ ratione, ut tantò numeroſiores ſint, quantò exiguiores, & vice versâ. Toto hoc morbi ſtadio, eo affecti benè valere videntur & appetere, nequè aliud incommodum patiuntur, quam quod exurgit ex ulcerum ſorditie; nequè enìm illi tumores dolent ut plurimùm, niſi validiùs duriùſque attrectentur.

Hoc modo procedit ſtatque morbus ille,

quandò ſibimet ipſi natura relinquitur, abſque eo quod ulla momenti alicujus mutatio ſuperveniat; deſunt obſervationes quibus innixus id poſſim aſſeverare quod ſuccederet morbo nullâ arte curato; numquid morbus ſpontè ſanaretur evacuatâ aut exhauſtâ materie quæ ipſum produxit? numquid illi tumores fungoſi verterentur in totidem ulcera phagedenica etiàm vitiandis oſſibus idonea, hiſque tumefaciendis & carie exedendis aut exoſtoſi attollendis? quod quidèm accidit tentatâ in caſſùm morbi curatione; numquid diù hoc morbo cute affectâ, glandularum miliarium ductus excretorii vel omnes, vel maximâ parte ſic tandèm ampliarentur, ut fluidum craſſius tranſmitterent materie ſudoris aut tranſpirationis, quod exſiccatum in ſuperficie corporis, hanc ſcorbuti-formem redderet, vel cruſtis leproſarum ad inſtar exaſperaret? Quæ conjectatio mihi videtur per quàm veroſimilis, nequè minori probabilitate aſſereretur totum virus exhauſtum eſſe ſimùl atque videmus omnes fungoſos tumores prædictos exaruiſſe.

Cum morbus iſte ſit contaſioſus, pertinet ad heros ut nigritæ hoc affecti curentur & perſanentur; quippè ſic poſtulant humanitas, proprii commodi ratio, alio-

quin, qui hoc morbo non afficiuntur, in maximum verſantur periculum contagionis.

Morbus iſte caret periculo ut plurimùm, dummodò tempeſtivè & methodicè curetur, imprimis quandò nulla remedia adhuc dùm expertus eſt æger hâc lue infectus; aſt ſi vim ſialogogam mercurii paſſus ſit, vel ſi varias hydrargiri præparationes paulò notabili doſi intùs ſumpſerit, vel ſi poſt unquam evanuerint tumores fungoſi, quaſi jure poſtliminii revertantur; morbus iſte fit ſanatu difficilimus, imò non rarò inſanabilis. Pro certo habeo ſeriem terrificorum ſymptomatum mòx exponendam, non tàm ex ipſius luis energiâ, quàm ex intempeſtivâ hydrargiri adminiſtratione oriri; ſic ut credam faciunt ſequentia.

Nigritæ quilibet qui morbo prædicto affecti ſunt in Affricâ ibique perſanati ſunt, hoc denuò minimè laborant in noſtris Inſulis; illis nullum ſupereſt in commodum, quod morbo curato ſucceſſiſſe credi poſſit. A novem annis quibus in hâc Inſulâ Medicinam facio, nullum vidi hâc lue ægrotantem, qui primùm à me curatus & ſanatus, recidivam paſſus ſit, neque vel unus interiit ex ingenti numero ægrorum utriuſque ſexûs & omnis ætatis meæ curæ commiſ-

ſorum. Procul dubio mirandum non eſt, morbos Affricæ indigenos meliùs cognoſci & curari ab Affricanis, quàm à nobis Europam incolentibus; ſiquidèm hos illuſtravit experientia trium millium annorum, nos vix ab elapſo ſæculo.

Simùl atque percipitur nigritam morbo deſcripto laborare, illicò ſegregandus ille eſt à reliquorum conſortio ſoluſque in domo includendus; quod ſi tantùm ſuſpicio ſit hujus morbi, tùnc poſtquàm ſeptem dies tranſegerit præjudicatus ægrotans, denuò examinabitur, uti præceptum erat Judæis, habito reſpectu ad eos qui Leprâ infecti credebantur Levi cap. XIII. Hoc ſeptem dierum ſpatium ſatis eſt ut plurimùm, ut de exiſtentiâ morbi fiamus certiores. Simùl atque certum eſt erumpentibus phymatibus morbum vigere, de quo tantùm ſuſpicio erat anteà, bolus ſequens ægro preſcribitur.

℞. Florum ſulphuris ſcrup. I.
Camphoræ (in ſpiritu vini ſol.) gr. V.
Theriacæ Andromachi drachm. I.
Syrupi croci q. ſuff. miſce. f. bolus
quâque nocte horâ ſomni ſumendus.

Iterabitur hic bolus quindecim dierum vel trium hebdomadarum ſpatio veſpertinis horis, aut generaliùs, quò uſque tu-

mores fungoſi ſuum ſtatum adepti fuerint; quod quidèm facilè cognoſcetur, iis nequè mole, neque numero adauctis; tùnc opportunè movetur ſalivatio mitis ope aquilæ albæ, neque ad id prævià quâvis aliâ præparatione opus eſt.

Mercurius dulcis fractâ doſi preſcribetur, cavendo ſcilicèt ne vomitum aut ſeceſſum excitet. Numquam hujus medicamenti doſim evexi ultra gr. v. quæ formâ boli, bis ter-ve de die repetiti præſcribuntur, prout æger minùs magìs-ve par eſt ferendæ hujus medicaminis energiæ. Nuſpiàm de induſtriâ ſalivatio excitata quantitatem unius pintæ ſingulis diebus excedit; ſæpè ptyaliſmo ad hunc gradum excitato, tumores fungoſi cooperiuntur cruſtâ ſcabie-ve ſquammosâ, quâ horrendi viſu fiunt ægrotantes; cruſtæ illæ dietìm decidunt in ſquammularum albicantium modum, vixque elapſis decem duodecimve diebus, cutis glabra mundaque videtur.

Hoc curationis ſtadio ceſſari jubeo ab exhibitione mercurii dulcis, ſinoque ſpontè minui penitùſque tolli ſalivationem. Poſtquam ceſſaverit ſalivatio, ægrotos ſudare curo bis ter-ve adminiculo lucernæ ſpiritu vini accenſæ, & ſequens electuarium

rium aſſumendum jubeo.

℞. Æthiopis mineralis, unciam I. & ſem.
Gummi Guaiaci, unciam ſemiſ.
Theriacæ andromachi. . . } unciam I.
Conſervæ roſ. rubr. ana.. }
Olei ſaſſaf. gutt. xx.
Syrupi croci Q. S. M. F. electuarium.
Capiat drach. II. manè & veſperè.

Prætereà impero decoctum guaiaci & ſaſſafras cum ſyrupo ſacchari fermentatum, pro omni potu, toto eo tempore quo utuntur electuario, eumdemque potum etiàm finito electuarii uſu, octo vel quindecim diebus continuis præcipio.

Non nunquàm unus ſupereſt, reliquis evaneſcentibus emundatâ cutis ſuperficie; & finito ptyaliſmo tumor fungoſus elatior, àſcinis grandioribus diſtentus ruber & humidus, hunc dicunt principem ſeu *magiſtrum-Yaw*, quiquidem plures nigritas ad orcum deducit, non nullis practicis exiſtimantibus hunc radicitùs evelli non poſſe, niſi alterâ, imò tertiâ ſalivatione excitatâ, licèt doceat obſervatio non opus eſſe niſi blando quodam eſcharotico, vel cauſtico, cujus ope ſic tumor ille abſumatur, ut infrà epidermidis libellam ad unam octavam aut decimam pollicis partem ſubſiſtat, quæ notata abſumptio prædicti tumoris,

ubi locum habuerit, æquè facilem curationem ſuſcipiet, ac quodvis aliud ulcus ſimplex ejuſdem figuræ & magnitudinis. eſcharotici à me plerumquè adhibiti compoſitionem ingrediuntur præcipitatum rubrum & alumen uſtum ad partes æquales permiſta; digeſtivum erat unguentum baſilicum, cujus uni unciæ addebatur præcipitati rubri drachma; epuloticum erat linteum carptum medidum ſpiritu vini expreſſo, & lapis vitrioli.

Tumoribus fungoſis perſanatis, quandòque ſuperveniunt carbunculi pedes infeſtantes, qui convaleſcentes impediunt quominùs incedere poſſint, aut ſaltèm inceſſum non ſinunt, niſi valdè dolorificum.

Novus hic morbus omninò pendet ab eâdem materie, quæ priorem invexerat quæque velùt incarcerata hæret in plantis pedum proptèr duriorem ibì loci epidermidem, maximè in nigritis qui pedibus nudis incedere ſolent. Quandòque planta tota pedis ſic dolorificè afficitur, ut vix ac ne vix quidèm tactum ferant ægrotantes, quandòque macula tantùm apparet vix excedens magnitudinem nummuli vigenti quatuor aſſium. Dolor poſt quoddam temporis intervallum inflammationem acceſſit, & ſuppurationem, quæ cùm facta

eſt, dolor omnis evaneſcit : ſanatus videtur æger, neque fallax eſt hæc apparentia, ſi tumor fungoſus penitùs vim ſuppurationis expertus eſt. Sed non nunquàm accidit, elapſis quinque ſex-ve ſeptimanis, cutis poſtquàm induruerit, dolorem inflammationemque &c. Recrudeſcere, hancque recrudeſcentiam ſæpiùs obſervari per plures annos, quò uſque nempè tota hæc fungoſa caro ſuppuratione aſſumpta fuerit, vel arte deſtructa.

Coloni nigritæque varias habent formulas medicamentorum huic morbo adverſorum; ſed optimâ methodo debellatur ope balneorum & epidermidem deſtruendo, quâ deſtructâ, curatio procedere debet eodem modo ac diximus curari *magiſtrum-Yaw*. Eſcharotica mitia potiſſimùm anteferenda ſunt in hoc caſu; omni ope atque operâ cavendum eſt, ne partes tendineæ perioſteum-ve lædantur.

Pueris infra ſex ſeptem-ve annos ætatis ſuæ conſtitutis vix eo rationis gradu pollentibus, quo ſalivationis incommoda pati poſſint, cùm morbus eò pervenerit, ut ſuperſit excitanda ſalivatio, præſcribo unum aut alterum granum mercurii dulcis ſaccharo miſtum; quod ſingulis diebus, vel alternis, aut quarto quoque die repeti

jubeo, hunc in finem tantùmmodo ut ulcuſcula fiant in ore, quo uſque tumores fungoſi exaruerint & in ſquammarum modum decidui cutem mundam reliquerint. Quæquidem methodus ſemper ſuccedit, ſed longius exigit tempus, quàm adultorum curatio.

Ter mihi contigit curandam habere matrem unà cum infante lactente, quibus tumoribus ſæpè dictis cutis tota defædabatur. Duo ex his infantibus convaluere iiſdem medicamentis, quæ matri exhibebantur, licet in hoſ-ce tantùm tranſmitteretur hæc medicaminum quantitas, quam capere poterat lac ſuctum. Quod ad tertium ſpectat, reliquis duobus robuſtiorem & annoſiorem, tumores ejus corpus occupantes jàm exſiccati erant, quandò mater ſanata eſt; & in altero tumores iis cruſtis ſcabie-ve tegebantur, aſt illæ cruſtæ non deſquammatæ ſunt, & ut curatio abſolveretur, ter quater-ve mercurium dulcem minimâ doſi præſcribere coactus ſum, & inſupèr per aliquod temporis ſpatium æthiopem mineralem.

Me plures certiorem fecere trium quatuor-ve menſium curriculo præſcriptum magnâ doſi æthiopem mineralem ſatis eſſe ad hunc perſanandum morbum vel in

adultis. Hanc methodum numquàm ſum expertus, tùm quia nimìs tardus eſt ſenſibilis hujus effectus, tùm quià nigritæ ſpontè præſcripta medicamenta non aſſumere ſolent, ſed coacti ab heris, à quibus vix ſperandum eſt, ut tàm longo temporis ſpatio addicantur aſſiduò ſervorum curationi; aſt certus ſum hanc poſſe tentari methodum cum ſpe non mediocri ſucceſſûs optati.

Plurimis mirum videbitur omitti venæ ſectionem aut purgationem tam antè, quàm poſt abſolutam curationem, quæ tamèn potiſſimùm peragitur, mercurialibus ſalivationem excitantibus. Ut ſic agam, facit primò perſpectus morbi genius, qui ad affectus cutaneos evidentiſſimè revocatur, cujus materies morbifica naturæ ritu fertur per emunctorium cutaneum, criſi inſolitâ & abnormi; hâc criſi abnormi intellectum volo idem ac ſi dicerem materiem morbificam, quæ hunc affectum excitat, materiei varioloſæ analogam, nentiquàm ſic excoqui poſſe, ut per vias ſecretionum conſuetas ex integro ſeparari poſſit & tranſfluere, fungoſoſque tumores huic morbo tam eſſe eſſentiales, quàm puſtulas in morbo varioloſo; namquè ſi ſalivatiò excitetur, antequàm hi fungi ultinam ſuæ

accretionis periodum obtinuerint, vix aliquid aliud fauſtius ſperare eſt, quàm eos brevì poſt ſalivationem reviviſcere: porrò ſanguinis miſſione aut purgatione tantummodò retardari poteſt fungorum adoleſcentia, vel evacuari quoddam fluidum naturæ operationibus in hoc affectu valdè neceſſarium, vel miſceri fortè materies morbifica cum reliquis humoribus, ità ut in poſterùm impoſſibile ſit eam ex toto ſegregari.

Quod ad purgationem ſpectat, quid eâ opus eſt, finito ptyaliſmo, & morbi materie exhauſtâ? numquid ſperare licet fore ut per viam inteſtinorum commodiùs evacuetur hæc materies, quam expellere nititur ad cutem ipſiſſima natura? Et numquid veriſimilius eſt reſtitantem materiæ morbificæ portiunculam in vaſis cutaneis tranſpirationis formâ expelli debere potiùs, quàm motâ catharſi, reduci in vias ſanguinis novas ſtrages invecturam? his adde rationum momentis *magiſtrum-Yaw* ad ſummum incrementi gradum perventum, merum eſſe vitium locale topicis perſanandum, quamvis in ſinu ſuo gerat ſatis magnam virûs copiam, ut hujus inſitione plures viâ contagii inſici poſſent.

Quem mox deſcripſi morbus à lue ve-

nereâ differt; ſed ea quæ ſuperveniunt deſcripto morbo minùs peritè tractato ſymptomata, tantam fovent ſimilitudinem cum luis venereæ inveteratæ ſymptomatis, adeòque facilè virus venereum ſuſcipere poſſunt nigritæ ſeſe miſcentes adinvicèm, ut in pleriſque caſibus admodùm difficile, ne dicam impoſſibile foret, hos morbos interſe diſtinguere, imprimìs cùm æger utroque hoc morbo laboraverit, antequàm ea expertus fuerit accidentia, quæ morbum, de quo hîc agitur, ſubſequi ſolent.

Hæc accidentia potiſſimùm ſunt dolores vividi artus occupantes, & de noctu infeſtantes, ii quibuſdam in ſubjectis comitantur nodis & exoſtoſibus, in aliis ulcera ſerpunt oſſa carie exedentia. Non ego quidèm affirmavero utri horum-ce morborum hæc ſymptomata ſint tribuenda; aſt ſi nigrita, qui nuſpiàm laboraverit morbo quodam venereo, ſed cui cutis deturpata fuit fungis prædictis, ſymptomata mox enarrata patiatur, hæc veriſimilè pendere exiſtimo à viru *Yaw* producente, maximè ſi methodus perſanandæ aut mitigandæ lui venereæ aptiſſima, illa accidentia fecerit graviora. Unam aut alteram obſervationem citabo, in quibus mihi videtur prædicta ſymptomata *Yaw* pro ſuo prin-

cipio agnoviſſe, quæque docere poterunt quid ſuper hâc quæſtione ſentiri debeat.

Anno 1727 rogatus fui, ut juniorem nigritam examinarem; laborabat ulceribus tibiam & pedem dextrum dudùm infeſtantibus, quæ credebantur pendere ab *Yaw*, quo ille infans affectus fuerat, numquàm perfectè curatus. De cætero benè valebat hic juvenis, pluribus vicibus ſalivationem & alias methodos curatorias, ſed fruſtrà expertus erat. Duo ex methatarſi oſſibus integrè jàm abſumpta fuerant, reliqua tria carie inficiebantur; calcaneum & inferior tibiæ epyphiſis ſimili labe tentabantur. Hujus ægrotantis dominæ renuntiavi in me non eſſe, ut ille æger convaleret, oſſa quæ jamjàm eram tentata fore ut ex integro corrumperentur, nullamque rem expedire poſſet ſuperventuram exfoliationem; quod ſi tibiam reſecarem (quod expectabant conſulentes) alterutrum ex iis eventurum, nempè vel vulnus nunquàm cicatrice ſuperinducendum, vel ſi fortè cicatrix ſuperinduceretur, ægrum non diù operationi ſuperfuturum eſſe. Attamèn quaſi coactus, præcibus & dominæ & ſervi victus, tibiam reſecui.

Bis terve ſanguinem miſi & ægrum purgavi, cauteriaque tria inuſſi, unum in altero

tero crure, reliqua duo in brachiis. Paucis diebus poſtquàm cauteria pus fundere cæperant, tibiam amputavi more ſolito. Vulnus ad cicatricem perductum eſt facillimè, ægrotanſque lætus incedebat crure ligneo fultus. Vix elapſo menſe à cicatrice vulneri ſuperinductâ, febre corripiebatur æger, cui paucos intrà dies dolor atrox inflammatioque femur genuque correſpondens tibiæ amputatæ occupantes ſucceſſerunt. Quindecìm à primâ febris invaſione diebus, fluctuationem perſenſi ad poplitem, incidi viamque aperui liquori duodecim uncias circitèr pendenti; quâ ratione pus fundebatur, eâ febris remittebat, ægerque convaluit; ſanus adhùc vivit, ſed ulcus de induſtriâ apertum reliqui, cauterii vices gerens.

Mulier quædam juvenis ex Anglia venit in hanc Inſulam, aſſerſita à quodam incolâ, ut ejus filiam prima litterarum elementa doceret. Hîc aliquandiù commorata nupſit cuidam inſpectori, cujus commercio contraxit *Yaw*. Hoc morbo ſeſe infeſtam ubì ſenſit, adit Colonum nigritas hoc affectu laborantes curare ſolitum. Jàm cutis illi defædabatur ſat multis tumoribus fungoſis, ut omnis æquivocatio tolleretur, in dignoſcendo morbo. Illicò intrà conclave

Calidum includitur, & illinitur unguento mercuriali methodo *Wiſemani* parato, quod nempè ſexdecim axungiæ unciis, ſex hydrargyri uncias caperet. Primâ tantùm vice illita mulier copioſam ſalivationem experta eſt ad ſex, ſeptem-ve hebdomadas perſtantem. Quatuor ſeptimanarum ſpatio, vix unum poterat verbum proferre, ſalivaque fluebat tincta ſanguine. Vix finito ptyaliſmo, ægra perfectè convaluit; vires expeditè recuperavit priſtinas, & in Angliam menſe Maio aut Junio 1728 profecta eſt unà cum filiâ divitis cujuſpiam Coloni, cui anxillabat.

Aliquot hebdomadis elapſis, poſtquàm Londinum veniſſet, atrociter doluit ad femora & crura, ſuamque valetudinem credidit noto ſibi cuidam Chirurgo aut Pharmacopeo, qui multa preſcripſit medicamina abſque ullo ſucceſſu; ipſiſſimo enìm tempore quo curabatur, ulcere tentabatur in brachio & crure. Intereà cùm videret ægra ſibi mox defuturam pecuniam, firmitèr rata ſibi potiùs ſanationem expectandam in hâc regione, ubi morbus quo laborabat benè cognitus erat, quàm Londini, ubì morbus quo premebatur incognitus erat, (ſaltèm iis qui hanc hactenùs curaverant) rediit in hanc Inſulam.

Menſe Auguſto anni 1729, venit me conſultum, ejus erat commiſeranda conditio, & meas omnes curas & quidèm gratuitas pollicitus ſum. Dolores quibus vexabatur in artubus atrociſſimi vigebant, variæque brachiorum & tibiarum plagæ quinque vel ſex ulceribus carne fungosâ tectis obſidebantur.

Ab ipsâ petii enixè ut ſincerè quæſitis reſponderet: nàmque æquè à conjuge potuiſſet infici lue venereâ, ac illâ quæ producit *Yaw*; majorque ſpes futuræ ſanationis erat infectæ viru venereo, quàm alio.

Aſſeruit ſe nullum uſpiam ſymptoma venereum paſſam eſſe, ſivè antè, ſivè poſt communicatum *Yaw*; paucis antè diebus quam ſe ſenſiſſet hâc poſtremâ lue preſſam, navigatum abiiſſe ſuum conjugem, utì anteà ſolebat: Nec hunc à ſe viſum deincèps, neque cum viro ullo alio ſe rem habuiſſe. Candidè reſpondenti ægræ, aliundè famâ probitatis inſigni emolumentum percepturæ, nullum incommodum paſſuræ ex confeſſione ſincerâ fidem adhibendam eſſe credidi.

Illicò mite eſcharoticum ulceribus admovi, quo carnes fungoſæ deſtruerentur, uſum æthiopis mineralis præſcripſi, unàque decoctum lignorum ex aquâ calcis,

eâ cautione, ut bis in hebdomadâ mercurio dulci ſolveretur alvus. Poſtquàm quatuor, ſex-ve, ſeptem hebdomadis iis remediis uſa eſſet, non ideò meliùs ſe habere viſa eſt; enìm vero poſtquàm abſumtæ ſunt carnes fungoſæ aliquot dierum ſpatio ſuppurationem moliri videbantur ulcera, ſed mòx materie ichoroſâ madueruṅt, labiaque nunquàm ad contactum perduci poterant.

Tùnc cogitavi de miti ſalivatione diuturnâque ope mercurii dulcis excitandâ & fovendâ. Sed menſtruâ hujuſmodi ſalivatione peractâ, ſaliva ad quantitatem unius pintæ, ſingulis diebus effluente minimè convaleſcebat; econtrà ampliabantur ulcera, atrocioreſque vexabant dolores, quo factum eſt ut paulatìm remitti ſalivationem & ceſſare ſinerem; aſt de noctu ingruit imber, conclave ſubiens minùs exactè clauſum, in quo jacebat hæc miſella. Poſtridiè ptyaliſmus cohibitus fuit, & per quindecim dies febre laboravit. Febre tandèm fugatâ, adeò debilis & macilenta erat hæc mulier, ut timerem ne conſumpta fatis cederet.

Diætam lacteam juſſi, præcepique pro potu ordinario decoctum ſalſæparillæ & chinæ ad tertias lacte alteratum. Octo

decem-ve elapſis hebdomadis, vires rediere priſtinumque corporis habitum recuperavit. Tùnc ptiſannâ à quodam nigritâ confectâ, ut uteretur non nulli ſuaſere, cujus nempè potu plurimi qui ſimiliter laborabant perfectè convaluerant, qui alia media fruſtrà tentaverant. Hâc ptiſannâ utebatur ſex ſeptem-ve menſium ſpatio, ulceraque curabat admotâ tincturâ myrrhæ, immediatè poſtquàm ea madefeciſſet aquâ, calcis tepidâ. Aſt invitis hujuſmodi medicaminibus ulcera ſerpſere magìs magìſque, & vividiores dolores evaſerunt. Oſſa cuilibet ulceri ſubjecta carie exedebantur, ſicque miſeram vitam protraxit uſque ad annum 1734, quo obiit.

Quamprimùm in hanc Inſulam veni, in more poſitum eſſe reperi, ut, ſimul atque ægrotantis cutis tegebatur tumoribus fungoſis, ipſi ſingulo mane propinarentur viginti & quinque guttæ diſſolutionis duarum ſublimati corroſivi drachmarum in octo unciis barbadenſis aquæ, attendendo ut quoties nauſeâ laboraret, toties aquâ calidâ poteretur. Hoc remedio vomitus excitabatur, & ptyaliſmus ad uſque meridianas horas circitèr. Iterabatur idem medicamentum ſingulis diebus, doſi quinque guttis auctâ, & intrâ paucos dies videba-

tur æger melius ſeſe habere. Sed notavi excreſcentias fungoſas reviviſcere in pleriſque hanc methodum expertis, vel ipſis oſſa torqueri doloribus ſæviſſimis, vel ſupervenire ulcera in variis corporis partibus. Recidivus morbus tardiſſimè perveniebat ad acmen, mercurio longo temporis ſpatio uti debebant, ut cutis mundaretur; & quandòque iis omnibus medicamentis invitis, ſecundam & tertiam recidivam patiebantur ægri.

Non nunquàm cum ſucceſſu nonnullos hujuſmodi ægros ulceribus affectos curavi, ſalivatione excitatâ longo uſu æthiopis mineralis, & decocti lignorum ex aquâ calcis: fuere plures qui hanc methodum experti ſunt fruſtrà, plures qui ex eâ ſeſe pejus habuere miſeramque vitam protraxère. Neque felicior fui in curandis iis quibus oſſa vexabantur doloribus rodentibus, deindè exoſtoſibus, nodis & carie tentanda: ità ut oſſa tibiarum brachiorumque rumperentur abſque causâ manifeſtâ.

Nigrita dictus *America* ad D. Guillelmum *Stapleton* pertinens, poſtquam *Yaw* laboraſſet, membra doluit ita acerbè, ut nihil quidquam agere poſſet, ità ut à viginti retrò annis nullam operam navaret, quia ipſi

pleraque oſſa nodis exoſtoſibuſque tumebant, vel carie inficiebantur. Anno 1733 paſſus eſt fracturam mediæ partis oſſis brachii, abſque ullâ causâ evidenti externâ; hanc fracturam compoſui, eodemque firmavi apparatu, quo utimur in fracturis ſimplicibus: ſex elapſis ſeptimanis, quandò callus jàm obfirmari debuiſſet, reperi oſſis fracti bina extrema ſuper ſeſe adinvicèm mobilia eſſe, & dimoveri à ſe invicèm unius pollicis intervallo, ſub mediocri blandâque brachii extenſione. Uno circitèr anno elapſo, os humeri integrè conſumptum erat, ſi demas partes hujus, à ſcapulâ & cubito uno pollicè diſtantes. Paulò poſt interiit æger tabe conſumptus.

Inter-eſt contuliſſe hiſtoriam lepræ Judæorum traditam cap. XIII°. Levi, cum hiſtoriâ morbi *Yaw*, gallicè *Pian*, quam mox tradidi. Hos inter morbos maxima eſſe videtur affinitas.

FINIS.

QUÆSTIONIBUS PHISIOLOGICIS RESPONDERE CONABITUR.

ERRORES TYPOGRAPHICOS LECTOR BENEVOLUS EMENDAT.